Wychodzi dwa razy na tydzień

KORRESPONDENT

przy Gazecie Warszawskiéj.

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY I ROLNICZY.

DNIA 15 LUTEGO. № 14 ROK 1851.

TABELLA JARMARKÓW.
(Ciąg dalszy).

GUBERNJA LUBELSKA.

W gubernji téj, zamieszkałéj w znaczéj części przez ludność wyznania unickiego, jarmarki w wielu miejscach oznaczone zostały stosownie do kalendarza starego. Dla tego przy wymienieniu świąt, na jakie jarmarki w téj gubernji odbywać się mają, wskazaném zostaje, podług jakiego kalendarza święta takowe uważać należy.

Powiat Lubelski.

Lublin, jarmarków 6, podług nowego kalendarza. 1) w Poniedz: po Niedzieli Kwietniéj, 2) we Wtorek po Zielonych Swiątkach, trzy dni trwający, 3) w Poniedz: po św. Bernardzie, czyli po dniu 8[20 sierpnia, trzy dni trwający, 4) w Poniedz. po św. Michale, czyli po dniu 17[29 września, 5) w Poniedz. po Wszystkich Swiętych, czyli po dniu 20 października (1 listopada), 6) w Poniedziałek przed Bożem Narodzeniem, czyli przed dniem 13[25 grudnia.

Baranów, jarmarków 6, w Poniedziałki, wszystkie podług nowego kalen. 1) po św. Agnieszce czyli po d: 9[21 stycznia, 2) po Niedzieli Zapustnéj, 3) po Niedzieli Kwietniéj, 4) po św. Marji Magdalenie, czyli po dniu 10[22 lipca, 5) po Wniebowz: N. P. Marji, czyli po dniu 3[15 sierpnia, 6) przed św. Szymonem i Judą, czyli przed d: 16[28 października.

Bełżyce, jarm. 6, we Srody. 1) po Niedzieli Białéj, 2) po św. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwietnia (8 maja), 3) po ś. Małgorzacie, czyli po dniu 1[13 lipca, 4) po św. Michale, czyli po dniu 17[29 września, 5) po Wszystkich Swiętych, czyli po d. 20 października (1 listopada), 6) po św. Łucji, czyli po dniu 1[13 grudnia.

Biskupice, jarmarków 5, we Wtorki. 1) po 3 Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) po św. Wojciechu, czyli po d: 11[23 kwietnia, 3) po św. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwietnia (8 maja), 4) po św. Kożmie i Damianie, czyli po dniu 15[27 września, 5) po św. Marcinie Biskupie, czyli po d. 30 października (11 listopada).

Bobrowniki, jarm. 6, 1) w Poniedz: po św. Macieju, czyli po dniu 12[24 lutego, wszystkie inne we Wtorki, 2) przed św. Filipem i Jakóbem, czyli przed dniem 19 kwietnia (1 maja), 3) po św. Trójcy. 4) po Nawidzeniu N. P. Marji, czyli po d: 20 czerwca (2 lipca), 5) po św. Jadwidze, czyli po dniu 3[15 października, 6) przed ś. Mikołajem, czyli przed dniem 24 listopada (6 grudnia).

Byrhawa, jarmarków 6, we Srody. 1) po Trzech Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) po Niedzieli Srodopostnéj, 3) przed św. Filipem i Jakóbem, czyli przed dniem 19 kwietnia (1 maja) 4) po św. Marji Magdalenie, czyli po dniu 10[22 lipca, 5) po św. Mateuszu czyli po d. 9[21 września, 6) po św. Urszuli, czyli po dniu 9[21 października.

Czemierniki, jarm. 6, we Wtorki. 1) po św. Agnieszce, czyli po dniu 9[21 stycznia, 2) po Zwiastowaniu N. P. Marji, 3) po św. Stanisławie, czyli po d. 26 kwietnia (8 maja), 4) po św. Piotrze i Pawle czyli po dniu 17[29 czerwca, 5) przed św. Szymonem i Judą, czyli przed d: 16[28 października, 6) po św. Andrzeju Apostole, czyli po d. 18[30 listopada.

Głusk, jarm. 6, w Poniedziałki. 1) po 3 Królach, czyli po d. 25 grudnia (6 stycznia), 2) po św. Kazimierzu, czyli po dniu 20 lutego (4 marca), 3) po Wniebowstąpieniu Pańskiém, 4) po św. Jadwidze, czyli po dniu 3[15 paźdz., 5) po św. Marcinie, czyli po dniu 30 paźdz. (11 listopada), 6) po Niepokal: Pocz. N. P. Marji, czyli po d: 26 listop. (8 grudnia).

Józefów nad Wisłą, jarm. 6, we Wtorki. 1) po ś. Józefie, czyli po dniu 17[29 marca, 2) po św. Feliksie, czyli po dniu 6[18 maja, 3) przed św. Janem Chrzcz., czyli przed d: 12[24 czerwca, 4) po św: Michale, czyli po dhiu 17[29 września, 5) po Wszystkich Swiętych, czyli po d. 20 paźdz. (1 listopada), 6) przed św. Mikołajem, czyli przed dniem 24 listopada (6 grudnia).

Kazimierz, jarm. 5, we Wtorki. 1) po św. Kazimierzu, czyli po dniu 20 lutego (4 marca), 2) przed św. Janem Chrzcz., czyli przed d: 12[24 czerwca, 3) po św. Bartłomieju, czyli po dniu 12[24 sierpnia, 4) po Wszystkich Swiętych, czyli po dniu 20 października (1 listopada), 5) po św. Leokadji, czyli po dniu 27 listop. (9 grudnia).

Końskowola, jarm. 6, we Wtorki. 1) po Niedzieli Wstępnéj, 2) przed Znalezieniem św. Krzyża, czyli przed dniem 21 kwietnia (3 maja), 3) po Bożem Ciele, 4) po św. Annie, czyli po dniu 14[26 lipca, 5) po Podwyż. św. Krzyża, czyli po dniu 2[14 września, 6) po św. Łukaszu, czyli po dniu 6[18 października.

Lubartów, jarmarków 6, we Wtorki. 1) po 3 Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) po Niedzieli Kwietniéj, 3) po ś. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwietnia (8 maja), 4) po św. Annie czyli po d: 14[26 lipca, 5) po św. Bartłomieju, czyli po dniu 12[24 sierpnia, 6) po św. Dionizym, czyli po d. 27 września (9 października).

Łęczna, jarm. 6, 1) w Poniedz. po 3 Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) we Wtorek po św. Józefie, czyli po dniu 7[19 marca, 3) w Piątek po Bożém Ciele osiem dni trwający, 4) w Poniedz. po św. Magdalenie, czyli po dniu 10[22 lipca, 5) na ś. Idzi czyli dnia 20 sierpnia (1 września) dziesięć dni trwający, 6) w Poniedz. przed ś. Mikołajem, czyli po dniu 24 listop. (6 grudnia).

Michów, jarm. 6, we Srody. 1) po św. Macieju, czyli po dniu 12[24 lutego, 2) po św. Józefie, czyli po dniu 7[19 marca, 3) po św. Wojciechu, czyli po d. 11[23 kwietnia, 4) po św. Michale, czyli po dniu 17[29 września, 5) po św. Marcinie, czyli po d. 30 października (11 listopada), 6) po Niepokal. Pocz. N. P. Marji, czyli po dniu 26 listop. (8 grudnia).

Opole, jarmarków 6, 1) w Poniedz: po 3 Królach czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) w Poniedz: po św. Macieju, czyli po d: 12[24 lutego, 3) we Wtorek po Niedzieli Kwietniéj, 4) we Wtorek po św. Piotrze i Pawle, czyli po dniu 17[29 czerwca, 5) we Wtorek po Podwyż: św. Krzyża, czyli po d. 2[14 września, 6) we Wtorek po św. Katarzynie, czyli po d. 13[25 listopada.

Piaski wielkie, jarm. 6, we Srody. 1) po św. Macieju, czyli po dniu 12[24 lutego, 2) po Niedzieli Kwietniéj, 3) po ś. Kiljanie, czyli

po dniu 26 czerwca (8 lipca), 4) po Podwyż. św. Krzyża, czyli po d. 2|14 września, 5) po Wszystkich Świętych, czyli po dniu 30 paźdz. (1 listopada), 6) przed św. Tomaszem, czyli przed d. 9|21 grudnia.

Wąwolnica, jarmarków 6, we Wtorki. 1) po 3 Królach, czyli po d: 25 grudnia (6 stycznia), 2) po Józefie, czyli po d: 7|19 marca 3) po ś. Wojciechu, czyli po d: 11|23 kwietnia, 4) po Wniebowzięciu N. P. Marji, czyli po dniu 3|15 sierpnia, 5) po Narodzeniu N. P. Marji, czyli po d. 27 sierpnia (8 września), 6) po ś. Marcinie Biskupie czyli po dniu 30 paźdz. (11 listopada).

Nowa Alexandrja, osada, jarm. 6, 1) w Poniedz. po Nawróceniu św. Pawła, czyli po d. 13|25 stycznia, 2) w Poniedz. po ś. Walentym, czyli po d. 2|14 lutego, 3) w Poniedz. po ś. Benedykcie czyli po dniu 9|21 marca, 4) we Wtorek po św. Marku Ewang., czyli po dniu 13|25 kwietnia, 5) we Wtorek po św. Zofii, czyli po dniu 3|15 maja, 6) we Wtorek po św. Łucji, czyli po dniu 1|13 grudnia.

Uwaga. Wszystkie jarmarki w tym powiecie oznaczone są podług nowego kalendarza.

Powiat Zamojski.

Annopol, jarm. 6, 1) w Poniedz. po ś. Walentym, czyli po d: 2|14 lutego, 2) w Poniedz. po Niedzieli Białéj, 3) we Wtorek po św. Stanisławie, czyli po d. 26 kwietnia (8 maja), 4) we Wtorek po św. Annie, czyli po dniu 14|26 lipca, 5) we Wtorek po św. Stanisławie, Kostce, czyli po dniu 5|17 listop., 6) we Wtorek po Niepokal. Pocz. N. P. Marji, czyli po dniu 26 listop. (8 grudnia).

Biłgoraj, jarm. 6, we Wtorki. 1) po 3 Królach, czyli po d: 25 grudnia (6 stycznia), 2) po św. Macieju, czyli po dniu 12|24 lu- 3) po Zwiastowaniu N. P. Marji, 4) po św. Marji Magdalenie, czyli po dniu 10|22 lipca, 5) po Wniebowstąpieniu N. P. Marji, czyli po dniu 3|15 sierpnia, 6) po św. Franciszku Seraf., czyli po dniu 22 września (4 października).

Frampol, jarm. 6, 1) we Czwartek po św. Dorocie, czyli po d. 25 stycznia (6 lutego), 2) we Czwartek po św. Kazimierzu, czyli po dniu 20 lutego (4 marca), 3) we Srodę, po św. Janie Nepomucenie czyli po dniu 4|16 maja, 4) we Czwartek po N. P. Marji Skaplerznéj czyli po dniu 4|16 lipca, 5) we Czwartek po Narodz: N. P Marji, czyli po dniu 27 sierpnia (8 września), 6) we Czwartek po ś. Łukaszu, czyli po dniu 6|18 października.

Goraj, jarm. 6, we Wtorki. 1) po św. Walentym, czyli po d. 2|14 lutego, 2) po św. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwiet. (8 maja), 3) po ś. Małgorzacie, czyli po dniu 1|13 lipca, 4) po św. Bartłomieju czyli po dniu 12|24 sierpnia, 5) po św. Kosmie i Damianie, czyli po dniu 15|27 września, 6) po św. Andrzeju Apostole, czyli po d. 18|30 listopada.

Janów Ordynacki, jarmarków 6, wszystkie we Wtorek. 1) po Oczyszczeniu N. P. Marji, czyli po dniu 21 stycznia (2 lutego), 2) po św. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwietnia (8 maja), 3) przed ś. Janem Chrzcz., czyli przed d: 12|24 czerwca, 4) po Podwyż. ś. Krzyża, czyli po dniu 2|14 września, 5) po Wszystkich Swiętych, czyli po d: 20 paźdz. (1 listopada), 6) po Niepokal. Pocz. N. P. Marji, czyli po dniu 26 listop. (8 grudnia).

Józefów, jarm. 6, we Wtorki. 1) po 3ch Królach podług starego kalen. czyli po dniu 6|18 stycznia), 2) po św. Józefie, podług nowego kal. czyli po dniu 7|19 marca, 3) po św. Małgorzacie, podług now. kalen. czyli po d. 1|13 lipca, 4) po Wniebowz: N. P. Marji, podług star. kalen., czyli po d: 15|27 sierpnia, 5) po św. Mateuszu podług now. kalen. czyli po dniu 9|21 września, 6) po Niepokal. Pocz. N. P. Marji, podług now. kal. czyli po dniu 26 listop. (8 grudnia).

Krasnobród, jarm. 6, we Wtorki. 1) po ś. Macieju podług nowego kal., czyli po dniu 12|24 lutego, 2) po Zwiast. N. P. Marji podług now. kal., 3) po Zielonych Swiątkach podług now. kal., 4) po Narodz: N. P. Marji podług st. kal., czyli po dniu 8|20 września, 5) po dniu Zadusznym podług now. kal., czyli po dniu 21 października (2 listopada), 6) przed św. Tomaszem podług now. kal., czyli przed dniem 9|21 grudnia.

Kraśnik, jarm. 6, we Wtorki, wszystkie podług now. kal., 1) po Trzech Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) po Niedzieli Kwietniéj, 3) po św. Antonim, czyli po dniu 1|13 czerwca, 4) po dniu 3|15 sierpnia, 5) po św. Fran. Seraf., czyli po d. 22 września (4 paźdz.), 6) po św. Marcinie, czyli po dniu 30 paźdz. (11 listopada).

Krzeszów, jarm. wszystkie podług now. kal. 1) we Wtorek po św. Józefie, czyli po dniu 7|19 marca, 2) w Piątek po Bożem Ciele, 3) we Wtorek po Wniebowz: N. P. Marji, czyli po d: 3|15 sierpnia, 4) we Wtorek po Narodz. N. P. Marji, czyli po d: 27 sierp. (8 września), 5) we Wtorek po św. Łukaszu, czyli po d: 6|18 października, 6) we Wtorek przed ś. Tomaszem Apost., czyli przed d: 9|21 grudnia.

Modliborzyce, jarm. 6, we Srody, wszystkie podług now. kal. 1) po św. Macieju, czyli po d. 12|24 lutego, 2) po Zwiast. N. P. Marji, 3) po Zielonych Swiątkach, 4) po ś. Marji Magdalenie, czyli po d: 10|22 lipca, 5) po św. Mateuszu, czyli po d: 9|21 września, 6) przed św. Tomaszem, czyli przed d. 9|21 grudnia.

Szczebrzeszyn, jarm. 6, we Wtorki, wszystkie podług now. kal. 1) po Niedzieli Srodopostnéj, 2) przed św. Filipem i Jakóbem, czyli przed dniem 19 kwietnia (1 maja), 3) przed św. Janem Chrzcz. czyli przed dniem 12|24 czerwca, 4) po Wniebowst: N. P. Marji, czyli po dniu 3|15 sierpnia, 5) po św. Michale czyli po dniu 17|29 września, 6) przed ś. Mikołajem, czyli przed dniem 24 list. (6 grudnia).

Tarnogród, jarm. 6, w Poniedziałki, wszystkie podług now. kal. 1) po 3 Królach, czyli po d. 25 grudnia (6 stycznia) 2) po Niedzieli Kwietniéj, 3) po Nawidz: N. P. Marji, czyli po d. 20 czewca (2 lipca) 4) przed św. Wawrzyńcem, czyli przed dniem 29 lipca (10 sierpnia), 5) pod Podwyż: św. Krzyża, czyli po dniu 2|14 września, 6) przed ś. Szymonem i Judą, czyli przed d. 16|28 października.

Tomaszów, jarm. 6, we Srody, wszystkie podług now. kal. 1) po Trzech Królach, czyli po dniu 25 grudnia (6 stycznia), 2) po ś. Stanisławie, czyli po dniu 26 kwietnia (8 maja), 3) po św. Bartłomieju czyli po dniu 12|24 sierpnia, 4) po św. Tekli, czyli po dniu 11|23 września, 5) po św. Łukaszu, czyli po dniu 6|18 października, 6) po św: Marcinie, czyli po dniu 30 paźdz. (11 list.).

Urzędów, jarm. 6 we Wtorki, wszystkie podług now. kal., 1) po pierwszéj Niedzieli Postu, 2) po Niedzieli Przewodniéj, 3) po Bożem Ciele, 4) przed ś. Wawrzyńcem, czyli przed dniem 29 lipca (10 sierpnia), 5) po św. Łukaszu, czyli po dniu 6|18 października, 6) po Niepokal. Pocz: N. P. Marji, czyli po dniu 26 list. (8 grudnia).

Zaklików, jarm. 6, w Poniedziałki, wszystkie podług now. kal. 1) po św. Agnieszce, czyli po dniu 9|21 stycznia, 2) po Niedzieli Srodopostnéj, 3) po św: Annie. czyli po dniu 14|26 lipca, 4) po ś. Bartłomieju, czyli po dniu 12|24 sierpnia, 5) po Wszystkich Swiętych, czyli po dniu 26 paźdz. (1 list.), 6) po św. Łucji, czyli po dniu 1|13 grudnia.

Zamość, jarm. 6 w Poniedziałki, wszystkie podług now. kalen. 1) po Nawróceniu św. Pawła, czyli po dniu 13|25 stycznia, 2) po ś. Kazimierzu, czyli po dniu 20 lutego (4 marca), 3) po Wniebowst. Pańskim, 4) po św. Piotrze i Pawle, czyli po dniu 17|29 czerwca, 5) po Narodz. N. P. Marji, czyli po dniu 27 sierpnia (8 września), 6) po św. Marcinie, czyli po dniu 30 paźdz. (11 listopada).

(Dalszy ciąg nastąpi).

UPRAWA BURAKÓW

w kraju pruskim, w okolicach Magdeburga, opisana w styczniu 1851

(przez Radcę Agronom., Dr. Fran. Betzhold, Członka Ces. Tow. Peter. i Moskiewskiego).

Chociaż uprawa buraków u nas w wielu względach wzbogaciła szkołę praktycznego doświadczenia, chociaż literatura naszego kraju i zagraniczna dotąd bardzo wiele i prawie wszystko już wyrzekła, co tylko o tym przedmiocie wyrzec można, jednak dwoma okolicznościami spowodowany, zamierzyłem jeszcze raz chwycić się za pióro i o uprawie buraków na nowo odezwać się.

Najbliższym powodem do obecnéj odezwy stało się odwiedzenie zgromadzenia niemieckich gospodarzy rolniczych i leśnych, w ciągu miesiąca września r. z. w Magdeburgu, głównym punkcie uprawy bu-

raków i fabrykacji cukru, gdzie nie tylko miałem zręczność, z not i udzielonych mi pism najsławniejszych gospodarzy, uprawiających buraki a usprawiedliwionych mnogiemi i wieloletniemi próbami, doświadczeniami, dowiedzieć się i wyczytać, lecz również własném naoczném przekonaniem o stanie nieobcego mi przedmiotu osiągnąć dokładną wiadomość. Również znalazłem nie mniéj ważny powód do tego udzielenia, w zaprowadzeniu nowego urządzenia cła w naszym kraju,—które dla fabrykacji cukru burakowego nową otworzyło epokę i téj gałęzi przemysłu, tak we względzie rozszerzenia się jako też we względzie finansowym, świetną zapewnia przyszłość—o czém póżniéj, w oddzielnym artykule, stosowne zdanie objawić nie omieszkam.

Nim jednak do opisu uprawy buraków przystąpię, ośmielam się poprzednio nadmienić, że nie moje własne zdanie objawiam, lecz tylko to komunikuję, co albo naocznie sam widziałem, albo też przy debatach nad tym przedmiotem, w wymienioném wyżéj zgromadzeniu zaszłych, słyszałem, albo też z drukowanych notatek dowiedziałem się. Dla łatwiejszego pojęcia, zamierzyłem rozprawę moją w następnych paragrafach wyjaśnić.

§. 1. *Pod względem klimatu i położenia*, a mówię tu o całéj prowincji, o ile gdzie uprawa buraków istnieje. Wiele pasm górzystych, które cały kraj przerzyna, sprawia to, że klimat w téj prowincji nie jest takim jakby wypadało z geograficznego położenia między 50 a 53° szerokości północnéj, lecz w niektórych okolicach, mianowicie na północ i wschód, częściowo jest łagodniejszym, niż w okolicach południowych i południowo-zachodnich; i tak np. średnia temperatura wynosi w obwodach północnych 8° Réaumura.
w Magdeburgu » 7½° »
w Mühlhausen około 8° »

Wiele okolic nie ma drzew ani osłony, co niezawodnie tym większy wywiera wpływ na suszę, gdyż klimat więcéj suchym jak mokrym nazwać można. Jednak susza, przemyślną kulturą ziemi, mniéj uczuć się daje i dla tego też wpływ kultury ziemi na okoliczności od klimatu zawisłe, zaprzeczonym być nie może.

§. 2. *Grunt i położenie.* Grunt, na którym wspomnione okoliczności szczególniéj się objawiają, składa się z miękkiéj. dość głęboko leżącéj gliny, a nie należy brać jéj za jedno z ziemią piasczystogliniastą i tęgą, ani z napływem gliniastym, stanowiącym niegdyś łożysko północnego niemieckiego morza; powstała ona może z rozkładu skał podziemnych, które się po większéj części z wapna muszlowego szaréj skały sproszkowanéj składają.

Pagórkowe położenie gruntów zaledwie wymaga sztucznego osuszenia i rzadko bardzo spodni pokład ziemi nieprzepuszczalnéj zdarza się, tak, że zaledwie na wzmiankę zasługuje.

Rozpoznanie stanu wilgoci, przy takim składzie gruntu, prawie zupełnie jest bezpotrzebném, i rzadko kiedy mógłby deszcz w czasie uprawy jesiennéj, być tak wielkim, żeby grunt za kilka dni został rozrzedzony.

Grunt w mowie będącéj prowincji, możnaby prędzéj nazwać dobrym jęczmiennym, jak pszennym; i w rzeczy saméj, pszenica nie odpowiada, dla nader wielkiéj miałkości gruntu, która wywołuje słabość w ziarnie i przetrwanie zimowéj temperatury utrudnia. Jęczmień przecież udaje się na tym gruncie jak najlepiéj, i wydaje najpewniejszy plon, który na pieniądze obliczony, wartość zboża ozimego łatwo przewyższa.

§. 3. *Wartość gruntu.* Chociaż ten ustęp, przy opisie uprawy buraków, właściwie mógłby być pominiętym, z téj przyczyny jednak tego nie uczyniłem, żeby z jednéj strony nasi uprawiacze buraków znaleźć mogli punkt do porównania, a z drugiéj nadmienienie to posłuży póżniéj do obliczenia kosztów.

W najbliższéj okolicy około Magdeburga, gdzie ziemia przez więcéj jak 100-letnią kulturę pługiem i rydlem, uprawę cykorji i innych roślin handlowych, do tak wysokiego doszła stopnia *milioracji*, gdzie obok pilnéj pracy, ta ziemia tak ogromną osiągnęła czystość i miałkość, jak nigdzie, a przy obfitości plonu z tak wyrobionego gruntu, pomnożeniem siły mierzwy,—co tylko przy wielkiem zaludnieniu może mieć miejsce, i jedynie skutkiem czasu osiągnąć się daje—cena kupna morga magdeburskiego wynosi przeciętniowo 100 talarów kurantu pruskiego, (blisko 40,000 zł. za włókę polską miary chełmińskiéj), Oprócz tego, roczne podatki gruntowe na jeden mórg magdeburgski, stosownie do okoliczności, wynoszą pół talara albo jeden talar (około 300 złp. na polską włókę). Za grunt w stosunkach dopiero opisanych, w terytoryalnym okręgu Magdeburga, opłaca się rocznéj dzierżawy 16—24 talarów od morga (w przecięciu 7,800 złp. za włókę polską).

Za cały folwark albo włość, szczególniéj w odleglejszych częściach prowincji, jeżeli takowe w zupełności albo częściowo do uprawy buraków kwalifikują się, płaci się, bez inwentarza i robocizny, daleko mniéj, zawsze jednak rocznie dzierżawy 3 4 talarów za mórg magdeburgski (około 1,400 złp. za włókę polską); dzierżawca przecież zadowolony jest kiedy za centnar cukru melisowego otrzyma 16 talarów, gdy ten u nas najmniéj 24 do 25 talarów kosztuje.

§. 4. *Uprawa gruntu.* Od uprawy gruntu zawisła nie tylko ilość lecz również warunkowo dobroć buraków. Wysoka kultura gruntu przy uprawie buraków ważnym jest warunkiem. Wbrew zasadom za podstawę dawniéj przyjętym, spodnia warstwa ziemi martwa i płonna, zrazu niekorzystny wpływ wywierała na wierzchnią mierzwioną: lecz przyznają jéj teraz skutek równie na przyszłość jak na korzyści obecnie odnoszone, nieobawiając się zadawnionych i za zasadę przyjętych wątpliwości co do martwego gruntu; tak dalece i nie wątpliwie że więcéj prawie za prędkie wzbogacenie, jak za dłuższą milioracją jest uważana i nawet przestrzeń gruntu w jednorocznéj dzierżawie będącego, bez względu na wydobycie martwéj ziemi, orze się głęboko, jedynie dla użytku z jednego żniwa i zastąpieniu tym sposobem nieistniejącego stanu mierzwienia.

Naturalnie, głębokie to oranie odbywa się najlepiéj w jesieni, gdy przecież na to rzadko kiedy czas wystarcza, dopełnia się to korzystniéj na wiosnę, jak gdyby w tym samym roku zupełnie. Używaném być nie miało. Powszechną zaś zasadą jest: »odbywanie orki w czasie jesiennym, a ile być może najmniéj w czasie wiosny,« w którym zbytkowne poruszanie gruntu prawie jest szkodliwem.

Gdy dawniéj sądzono, że dokładne głębokie poruszanie gruntu tylko za użyciem rydla może być dopełnionem, przekonano się teraz powszechnie, że takowe nie tylko równie dokładnie dopełnionem być może za pomocą pługa, lecz robotę rydlem uskutecznioną przewyższa, szczególniéj jeżeli jedno i drugie w jesieni odbywa się.

Prawidłem jest aby po uprzątnieniu pola rżyska nie spasane natychmiast podorywane były na 3 do 4 cali. Ponieważ ziemia wówczas jeszcze nie jest tak bardzo wysuszona, oranie nie tylko odbywa się z większą łatwością, lecz rżyska i chwasty służą za mierzwę nim wiatr i powietrze zupełnie wysuszą je. Najczęściéj przyczynia się do zgnicia podoranych rżysk i zapobieżenia wysuszeniu gruntu, a w ogólności do zmacerowania powstałych z tego świeżo części mierzwowych, niezwłoczne powłóczenie roli i przygniecienie jéj jeszcze walcem.

We wrześniu albo póżniéj dopełnia się drugie, czyli główne oranie. Takowe uskutecznia się dwoma w jednéj bróżdzie po sobie idącemi pługami, z których każdy czworgiem bydła jest zaprzężony. Zwykle tylko pług z przodu idący ma odkładnicę, drugi zaś jest bez takowéj i służy tylko do poruszenia najniżéj znajdującéj się ziemi bez wydobycia jéj jednak na powierzchnią. Obydwa pługi razem rozkopują ziemię około jednéj stopy głęboko i o tyle też szeroka jest bróżda podwójna przez nie wyorana. Czterema ludźmi i 8giem sprzężaju obrabia się tylko 1 1¼ morg magd. na dzień, przez co robota płużna, jak łatwo obliczyć można trochę drożéj, jak zwykle od 2½ do 3½ talara na morgu magdeburskim w antrepryzę puszczana praca rydlem kosztuje.

Co do rydla, takowe ma być 15 cali długie i 6—9 cali szerokie, a tam gdzie się ziemi dotyka, stalowe. Drobne rycie nie tylko uchodzi za dobrą robotę, lecz pospiesza takową. Dobrze stalone rydle właściciele dóbr zwykle mają w zapasie do udzielania ich robotnikom,

tak tym, którzy za płacę dzienną jako też tym, którzy od sztuki pracują.

§. 5. *Siła robocza.* Zgodnie z §. 3. siła robocza do dokładnego pojęcia stosunków gospodarskich w okolicy Magdeburga pominiętą być nie może, tem bardziéj, skoro do robót płużnych w jesieni i do uskutecznienia pośpiechu wymagającéj uprawy gruntu na wiosnę, nadzwyczajna ilość bydła sprzężajowego utrzymywaną być winna. Ta nie, korzystna okoliczność usuwa się wprawdzie w części przez to, że w lecie sprzężaj dostarcza materjał opałowy, co w większéj części okolic, w których nie tak jak u wielu naszych właścicieli dóbr, zarazem dziedzicami fabryk będących, własny las potrzebny materjał opałowy dostarcza, znaczny powoduje zachód. Gdy przecież wszystko to nie byłoby dostateczném do regularnego zatrudnienia potrzebnego sprzężaju jesiennego, w ciągu całego roku, zaprowadzono powszechnie pługi wołmi uprzężone.

Woły kupują się w lecie, i używane są przy dobréj paszy, bez luzowania, do orki jesiennéj. W zimie zwykle bywają karmione na opas, i na wiosnę po utuczeniu sprzedawane. Używane do tego woły są drogie i sztuka płaci się po 400 i 450 złp.—Wymagają dobréj i obfitéj paszy, obok wywarów i massy (słomy i zgonin) wedle upodobania, najmniéj po garncu jednym szrotu dziennie; a cena sprzedaży ich rzeźnikom, z powodu natłoku jarmarcznego na wiosnę przenosi rzadko kiedy 500 złp.

Sprzężaje konne również są drogie. Najwięcéj używane konie jutlandskie nie łatwo taniéj jak po 30 luidorów (około 1050 złp.) są do nabycia i potrzebują dobréj karmy. Cztery garnce ciężkiego ziarna (grochu, żyta, wyki, i t. d.) albo 5 garncy owsa i pół garnca szrutu w dodatku nie jest zbyteczną racją, do czego jednak nie wiele daje się siana; przy dobréj drodze zabiera się zwykle na parokonną furmankę do 5,000 funt pols.; fury z mierzwą liczą się przeszło 3,500 funtów. Co do liczby utrzymywać się mającego sprzężaju, przyjmuje się za zasadę na 6 morgów magdeburgskich około 1 sztuki sprzężaju rasy wielkiéj, to jest jedną na 3 morgi polskie.

(Dalszy ciąg nastąpi)

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

ZBOŻE.

Londyn 8 lutego. Wyjąwszy 10,490 kwarterów zagranicznego jęczmienia, dowozy tak zagranicznego jak krajowego ziarna były małe. Na dzisiejszy targ kupców przybyło szczupło, i we wszystkich artykułach nie wielki był obrot. Wartość pszenicy, grochu i owsa była nominalnie taka sama jak w poniedziałek, tylko jęczmień cokolwiek staniał. Mąka bez zmiany. Z morza Śródziemnego mało dowieziono do brzegów; 35 szyl. żądają za Odeską pszenicę, 30 szyl. za pszenicę z Dunaju. Kukurydza z Galaczu po 31 szyl. kwarter. Londyńskie ceny przecięciowe: Pszenica 41 szyl. 11 pens. kwarter (zł. 34 gr. 24 korzec), jęczmień 26 szyl. 1 pens (zł. 20 gr. 25 korzec), owies 17 sz. 7 pens. (zł. 14 gr. 15 korzec), groch 27 szyl. 5 pens. (zł. 22 gr. 15 korzec), Dowieziono w tym tygodniu: Pszenicy zagranicznéj 4230, jęczmienia 10,490, owsa 11,530 kwar. Mąki 1,600 fas.

Wrocław 10 lutego. Targ tutejszy ostygł dziś trochę, mianowicie co do pszenicy, któréj dosyć przywieziono, przy dość obniżonych cenach spodziewać się należało znaczniejszych zakupów na spekulację ale to nie nastąpiło. Dziś płacono białą pszenicę 48—55 sr. gr. a żółtą 47—53 srgr. szefel. Żyta mało ofiarowano na sprzedaż: było go jednak dość na pokrycie żądań; nie pokup na to ziarno jeszcze się na tutejszym targu nie pojawił, albowiem posiadacze którzy kupowali na spekulację, jeszcze do sprzedaży nie ubiegają się, a z drugiéj strony wcale się straty nieobawiają, gdyż pewna niemal jest rzecz, że w późniejszych miesiącach, gdy kartofle swoje odegrają, żyto pójdzie w górę. Płacono dziś żyto poślednie 37—39 srgr., średnie 39 do 40 srgr., a dobre 40 do 42 srgr.

WEŁNA.

Wrocław 11 lutego. Od ostatniego doniesienia naszego interesa wełną bardzo się ożywiły i blisko 1,000 centnarów zabrano z targu. Płacono za Szląską jednostrzyżową wełnę od 70—90 talarów; za takąż elektoralną blisko do 100 talarów; za Polską jednostrzyżową od 58 do 63 talarów, za Rossyjską 52 do 58 talarów za wełnę od garbarzy i ze skubanek od 48 do 54 talarów, za loki od 43 do 50 talarów, a za wełnę ze zdechlaków od 55 do 66 talarów. Żywy ruch wypłynął głównie z taniości i niedrożenia się posiadaczy, gdyż prawie bez wyjątku każdą partję ze stratą przedawano.

KURS GIEŁDY BERLIŃSKIÉJ.

Dnia 11 lutego 1851 roku. PAPIERY.	żądają	płacą.
Rossyjskie Inskrypcje w Certyf. Hamb. 4%. . . .	91	—
Rossyjsko-Angielska Pożyczka 5%	$110\frac{3}{4}$	$109\frac{7}{8}$
Polskie Obligacje Skarbu 4%	$79\frac{3}{4}$	$79\frac{1}{4}$
„ Listy Zastawne	—	94
„ Listy Zastawne nowe.	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{3}{4}$
„ Obligacje Udziałowe	$143\frac{3}{4}$	$143\frac{1}{4}$
„ Obligacje 500 złotowe.	$81\frac{3}{4}$	81
Certyfikaty B. P. na Oblig. cząst. lit. A. 300 zł. 5%	$94\frac{3}{4}$	$94\frac{1}{4}$
lit. B. 200 „ . . .	$18\frac{3}{4}$	$17\frac{5}{8}$
		—

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIÉJ.

Dnia 14 lutego 1851 roku.		ŻĄDAJĄ R. sr.	kop.	DAJĄ R. sr.	kop
1. WEXLE.					
Berlin 100 talarów . .	2 M. .	94 —	80 —	—	—
Gdańsk 100 talarów . .	2 M. .	—	—	95 —	40
Hamburg 300 b. m. k. . .	2 M. .	144	—	—	—
Londyn 1 funt sterlin. . .	3 M. .	6	35 —	—	—
Lipsk 100 talarów . .	2 M. .	—	—	—	—
Moskwa 100 rub. sr. . .	1 M. .	99 —	50 —	99	—
Petersburg ditto. . .	1 M. .	—	—	—	—
Paryż 300 franków . .	2 M. .	76 —	65 —	—	—
Wiedeń 150 złr. . .	2 M. .	—	—	—	—
Wrocław 100 talarów . .	2 M. .	—	—	—	—
2. MONETY.					
Imperjały	.	—	—	5	$16\frac{1}{2}$
Holender. dukaty nowe . .	.	—	—	3	—
ditto stare ważne .	.	—	—	—	—
Frydrychsdory Pruskie . .	.	—	—	—	—
Rossyjskie assygnaty . .	.	—	—	—	—
Austrjackie bilety bankowe za 150 zł.	.	—	—	—	—
3. PAPIERY.					
Obligi Skarbowe za 100 rs.	.	—	—	—	—
„ „ „ 4% rs.	.	82 —	50 —	—	—
Listy zastawne nowe białe daw. bez kup. (*)		—	—	—	—
„ „ nowe za 100	.	15 —	—	—	—
Obligacje udziałowe na 300 złp.	.	—	—	—	—
Obligacje cząstkowe na 500 złp.	.	—	—	—	—
Certyfikaty Banku lit. B. na 200 złp.	.	—	—	17 —	50 —
Serje wylosow. lit. na — złp.	.	—	—	—	—
Dowody Kom. Certyf. Likw. złp. 100	.	—	—	3 —	45 —

Wartość kuponu kop. $8\frac{2}{3}$

W Drukarni Gazety Warszawskiéj.—Wolno drukować.—w Warszawie dnia 2 (14) lutego 1851 r.—Starszy Cenzor L. T. Tripplin.